

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA.

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS;
manè discutienda in Scholis Medicorum die Martis 28. Februarii
M. DCC. XLI.

M. JACOBO - BENIGNO WINSLOW,
Regiæ Scientiarum Academiæ, Societatisque Regiæ Berolinensis
Socio & Teutonicæ Linguae Regio Interprete, Doctore Medico,
Præside.

An juxta varias anni tempestates variè regenda Corporis humani Sanitas?

I.

OVUM semper & idem temporis annui curriculum. Stadia vitæ
penitus adumbrans nascitur, adolescit, senescit, occidit. Univer-
sam terræ faciem per vices exhilarat, perque vices contulstat.
Quisnam hæc? nonne qui exultat ut gigas ad currendam viam? en-
jus à summo celo egressio & occursus ad summum ejus, & ejus à
calore non est qui se abscondat? tu, summe Deus, fabricatus es So-
lem! tu fecisti Luminaria in firmamento celi ut sint in signa & tempora & dies &
annos! Æstatem & Ver tu plasmasisti, & vidisti quod esset bonum! Quædam sit
igitur Astronomia Medica, cum anni tempestates sint rite perdiscenda; ut qui-
bus, quando, & quomodo victus rationem præscribere oporteat, cognoscamus.
Qui firmamentum in diversas Zonarum regiones Astronomici circuli dividunt,
idem simul & planis suis sphæroideam terræ superficiem discriminant. Sub Zonâ

2

Boreali temperatâ vivimus: beatior regio, ubi neque frigus neque calor urit acrior! Porro vis seu solarium radiorum ictus perpendicularis est ad obliquum: ut sinus totus ad sinum incidentiæ: quò igitur lineæ normali propior, eò potentior: quò acutiores anguli *Caumatici*, eò vividiores. Sol Naturæ quasi præses à Deo constitutus invigilat; quid mirum si, cum ille variè colluceat, variam induat illa faciem?

I I.

QUOMODO fiat, advertite! Sunt quædam naturalium rerum principia juxta supremos distributa proportionum calculos: his corpora coalescunt, in hæc ultimo resolvuntur. Terra matrix veluti quædam electrica cæteras fovet elementorum sic à Deo constitutorum particulas atque complectitur. Sunt electricitati limites, quos ultra per vim coercentem amplius illa non coherent: soluta vinculis impresso primùm motui parent, expandunt, attenuant, liquefiunt: quàm inde parvula plurimarum particularum cohesio: quàm faciliè per minimum impulsus incrementum conquati debet! Hic impulsus duplici de causâ. A suo radii solares fomite non divergentes, sed admodum paralleli, sed in majus virium fasciculum collecti ad terram pertingunt: cum deinde feriant obliquè, partem imbibunt corpora, pars resilit: incidentes reflexique radii se mutuo secant, & æquales ob parallelismum angulos à superficie telluris ad altiorum atmospheram majoris vel minoris acutiei component; quorum bases supra puncta reflectentia, apices *Caumatici* fursùm. Rursus radii quò magis perpendiculari feriunt ictu eò vividiori. Jam autem Ver incipiat: calor irreptit blandior, ciculatio naturæ languidior promovetur, vivunt omnia vegetius, sororiant opum germina naturalium, cietur amicè motus expansilis & generans, viscera sensim reserare tellus amat *soluta*, parturit. Accedat æstas, majorem suffundat æstus, benignum in rerum naturâ quasi paroxysmum succendat, opus acuat vegetabile: enim verò partes corporum omnium elasticæ quasi febriliter oscillant, succi rarefiunt nutriendes, exquisitiùs elaborantur, intruduntur, secernuntur, suas tandem fortissimas intendit vires, & in ictus assurgit sublunaris æconomia maximos, quos ubi infixit, emergit Autumnus mitius extollens caput, sætusque iis quas Æstas illius è sinu velut expressit opibus: sensim Æstus concitator subdit, labore succi telluris improbo quasi cocti in variam ubicumque crism prorumpunt. Tum verò Natura magno virium effœta conamine quò citiùs convalescit eò citiùs ad interitum prope suum vergit, auram vitæ ducit in dies languidiorem, motique tandem videtur. *Mox bruma recurrit iners!* Quàm tristi, quàm devastatâ squalet facie! quàm tabificus incumbit torpor! quò evanuit is vegetantium omnium vigor alacris! quò *maritans lumen!* eheu hiemali quasi confecta macie jacent rerum omnium cadavera! motus extinguitur viviparus: rigor sævit exanguis: tellus asperibus propemodum præpedita vinculis hæret, inerte inque vitæ scintillam ad intimiora vix recondit viscera:

Damna tamen celeres reparant cælestia Luna:

Sæva recurrenti mitescunt frigora Vere,

Mitescunt Zephyris.

Resurgit Natura candidior: vires tellus refocillat suas; & quæ de cineribus ipsa suis rerum omnium semina recolligit, denuo evibranda refœvet.

I I I.

CAUSA duplex & humanum corpus afficit: extus, aër ambiens: intus; solida & fluida, quorum simul est Methodicorum *strictum* illud & *laxum*. Nec omnia stringit, frigus, laxat calor: hic sæpius in majorem diverberat;

illud in minorem cogit rarefcentiam. Reciprocam particularem corpus hoc notatum constituentium cohesionem vibrationes solarium radiorum vividiores quantunt & attenuant: in mutuo conflictu causa motus expandentis: quò major ille conflictus, eò calor intensior; rursus quò minor, eò arctior cohesio, eò frigus acutius. Porro fit aër à calore levior: minor in corporis peripheriam pressio: humores intus rarefunt: *maiore undulant impetu, faciliora manant ad cutim effluvia*: vasa validius impellunt. Tum aër frigore densatur, magis elastici supra corpus gravitat: cutis constringitur: humores concidunt turgelcentes, spissiores evadunt: languidiores Microcosmi motus. Concors tamen tanta rerum discordia, dummodo provida Naturæ molimina non inturbentur. In vasis fluida si calore luxurient, simul in vasis fortior elater, largius urinæ, auræ vapida, sudoris profluvium: fluant frigore contractiores humorum rivuli, contrahuntur & alveoli: stat æquilibrium: Naturæ lege sancitum est. Felices si statim aëris Toricellianam & humani corporis Sanctorianam ad normam sanitatis rite componeremus; *rectè curreret fluidum, rectè solidum oscillaret!* mille scetet sanitas periculis. Hic variis & perennibus ab elastico pondere procellis aëreum mare jactatur: illic à perpetuis caloris frigorisque vicibus semper diversa corporis humani diathesis. Quid mirum, si juxta illud Medicinæ conditoris effatum plerumque hominis Natura universi potestatem non superet!

I V.

EXIT hyems: densior sanguis, lentior humorum circulus, transitus per secretoria vasa paulò difficilior, improba retardatio, acori proximitas: quid inde? *Solvitur frigus, gratà vice veris & favoni*: Lenis calor penetrat, expandit: laxior humorum compages, & nisi laxius in eadem ferme ratione vasorum systema, illaque gelu adhucdum contracta si nimium rigida sint, fit plethora, proindeque nonnunquam humorum aberratio, acrimonia, malorum ilias. Quò lenius hiemem ver excipit, eò placidior humorum expansio, placidior solidorum elater: quò magis abruptè, eò promptior morborum fons: nihil inter fluidum subito rarefcent, nihil inter solidum rigidè oscillans mediū. Tristis mox occidui veris memoria! mortiferam sensit tempestatis inclementiam misera infirmorum caterva. Post acerrimum gelu improvisus calor prodiit: dudum contracti pulmonarium vasorum villi rigebant: lentorem sanguis susceperat, acorem fovebat: præpropere expansus intumuit, vasa renisa sunt, plethora gravis accessit: nec mora, pulmones obstructi, hinc illa dira pleuritis, hinc peripneumonia inflammata sanguinis diathesi malè stipata. Quid moror? non quæ nuper ingruerunt, sed quæ mortalibus mala minantur, indagemus. Quanam ab æstate? vires calor assumit: humorum textura rarior, solidorum vividius oscillum, amplior sanguinis fluidioris circulatio: jam corporis intensior economia superfluum rarefcentium fluidorum copiam per crism diversi generis benignam eliminare nititur, & nixus æstate vigente victor eliminat, ut, quod per frigidam tempestates naturæ lege congestum est, eadem mirè compensando per calidas abigatur. Plurimi insurgunt obices, plurima malorum scaturigo. Æstas fortè siccior & nimium exæstuans madorem cutis roridum dissipat, cutaneos villos contrahit, transpiratio repercutitur; hinc per æstatem primi generis incommoda: quæ quidem tempestatis constitutio si diutius urat, acorem plethoræ affinitas que junget; novum periculi genus. *Magnis & squalidis æstibus*, inquit Hippocrates, *febres ut plurimum sine sudoribus*, calore cutim intensius constringente: *in quibus si levior imber guttatim defluerit aut stillaverit, copiosiores statim sudores erunt*

4

febris sunt, æstu remisso. His porro longè faciliùs vexantur valetudinarii natura debiles, quibus largior humorum congestas, spissior lentor, propior acrimonia. Dispar simul utriusque tempestatis labor & unus: quod ver inchoat, æstas perficit: ille debilior, hæc vegetior. Nova proferat Autumnus. Calor remittitur: humores, vis tonica subidunt. Equilibrata tamen immutatio, sin perit sanitatis momentum. Promptius frigus transpirationem præpedit: sanguis æstivam crism vix bene peragens adhuc dum rarefcit: morbos time, & eò acutiores, quò viciniior humorum rarefactio, quò faciliior: sæpe tamen difficilis. Miseri, quibus incrassans diæta, perversæ digestionis, vividum animi pathema, frigus improvidum, æstus etiam ardentior, æstivam crism velut obstruit; sanguinis enim lentor & acrimonia eadè postea adolefcunt ratione, quâ frigus augetur, quâ plethora vetus congeritur. Inde porro pertinax morborum Autumnalium cohors. Altera rerum facies:

Jam tenet ardentis Scorpions acer equos:

spissior sanguis & lentior torpet vinclis frigido gelu: minor cutis transpiratio, paulò major pulmonaris; sed quò faciliùs ea cohiberi potest, eò frequentiores in hac constitutione thoracici morbi: vix quibus crism nulla naturalis vel præternaturalis plethoram diu subripuit: à cumulatâ lentescents acriùs sanguinis hyemalis diathesi graviora pertimescant.

V.

NEQVE dicant hæc esse vana Altrophilæ Medicinæ commenta. *Participatione Læminis omnia suos circulos agunt: consensus unus, conspiratio una, consentientia omnia.* Tempestates constitutioni corporis, non corpus constitutioni tempestatum assuescere: vesana sententia! habenis Naturæ parere discant, neque *recalcitrent undique tuti*, imò plectendam pœnam nimium securi timeant; ab affinibus plethoræ malis, ineunte Vere, declinare ne dubita. Cùm rarefactio juvet, obitare noli. Sit amplior transpiratio: promovere prodest. Vasa cutis & porulos majori vestimentorum stratu nec opprime, nec si liberiores adhuc dum vellicanti frigori sinas aditum, constringe. *Festina lentè*: quid quod inde nonnumquam veris pruritus & impetigines. Cœnam *fuge dubiam*: sit in votis diæta, ut ita dicam, tenuis: humores regurgitant, ne novos-incarcera. Benignam veluti crism molitur Æstas; præpedies, nisi summum caloris æstum qui eutim ocludat, aut vites aut refringas: juvabis, si perpenso sanguinis rarefacti modulos ad sincerum quoddam caloris temperamentum componas. Cave pariter, ne calor Autumni immaturè remissus culpâ fiat remissior. Malè sanam tempestatum inconstantiam constanti legum sanitatis concordia reparare festina; nam quilibet homo sibi met Medicus, Naturæ minister, non magister. Nonne ut impunè pungat Hyems acutior in usum medicæ vocandum quidquid nimium stringentes rigoris aculeos, & quidquid inde mali retundere valet? Siccine tanta tempestatum habenda ratio, neque naturalis & animalis œconomix leges felici consociandæ fœdere? Absit!

Ergo juxta varias anni tempestates variè regenda corporis humani sanitas.

Proponebat Parisiis JOSEPHUS-MARIA-FRANCISCUS DE LA SÔNE,
Carpentorastensis, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1741,
à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1741.